

Җамы ССРИ Али сечкиләринә!

05
КҖЧ

НӘВӘ: — Баба, бәс мән нә вахт сәс. верәчәйм?

БАБА: — Бала, мән элә сәннн әвәзинә дә сәс верирәм. һәр икмизин сәдәти үчүн.

К И Р П И

(Гарякин району милис рәиси
Тандыг Начыева)

Достум Начыев!

Иәгин ки, бу мектубу охуянда никаран галачагасан. Дейчәкәсән ки, бу тәзә дост һарадан тапылды. Ону данышсам, мәтләб узанар, дәрәдәм ядымдан чыхар. Башыма кәләңләри билмәк истәсән, Әбдуррәһимбәй һагвердиевин „Һәмшәри паспорту“ һекайәсини бир дә оху, көр сизин иларәдәни алдыгым паспортларын мәчәрасы о һекайәни мәчәрасына охшайыр, я йох. 1949-чу илдә Гарякин дә мәнә верилмиш 546372 нөмрәли паспорту кечән ил март айында ики һәфәр һәм кәндчйә көстәрдим, янларында кирөв гойдум вә онлары алдадыб, бириндән 1900 манат, о бириндән 2500 манат алдым, делим ки: „Ишинизи дүзәлтмәсәм паспортум сизин олсун“. Пулу алан кими үст-башымы дүзәлдиб, ишләримни саһманладым. Фикрим вар иди ки, кәләм Гарякинә, дост-ашнаны көрәм, сәнинлә көрүшәм вә сәндән паспорт алыб, иши бәйүдәм. Неч көзләмәдийим ердән гангалымы гарышдырдылар. Узун сөзүн гысасы, кирә кечдим. Аз галмышды көндәрсинләр һәбсханая, бәхтим үздә имиш, аминистия мәни бәладан гуртарды.

Элә ки, кефим дурулду, үрәйимин дә дөйүнтүсү даянды, йол пулу дүзәлдиб, кәлдим Гарякинә. Бундан сонракы әһвалаты өзүн мәнән яхшы билирсән. Ядындадырмы, мән сәндән тәзә паспорт истәйәндә шүбһәләндин, мәнә дәлә-дуз адам кими бахдын, паспорт вермәк истәмәдин, анчаг дост-ашнанын үзүндән кечмәйи дә бачармадын. Инаныб фикриндән дөндүн, үчайлыг да олса 4852 нөмрәли паспорту имзалайыб мәнә вердин. Ону сәндән алан кими гайытдым Бакия. Гызыл әскәр күчәсиндә үч һәфәр һәм бәрдәлийә раст кәлдим. Көрдүм иш дүзәлтмәйә, мәһбусларыны бурахдырмага адам ахтарылар. Делим: адам — мән! Доғрудур, башгалары да вар, анчаг усталыгды онлар мәнә чата билмәзләр. Мәнән яхшысыны тапа билмәссиниз. Артистлик дөсәниз элимдән кәлди, вәкилик дөсәниз бачарырам, адам бурахдырмаг мәним элимдә су ичмәк кими бир шейди. Анчаг бир балача хәрчи вар. Нә башыны агрыдым, инандырдым ки, беш-он күнә адалларыны бурахдырачагам. Башларыны пийләйиб, бириндән 3 мин, о бириндән 4 мин пул, үчүнчүсүндән дә 3 мин манатлыг бир халы алыб, үчайлыг паспорту да бунларын янында кирөв гойдум.

Бу дәфә үст-башымы элә дүзәлтдим ки, көрсәйдин мәни танымаздын. Ковиркот палто, габардин кастюм, фетер шляпа, чырт-чырт чәкмә, зәрли галстук, галын портфел... Вәкил дейил, лап дипломата охшайырдым.

Билмирәм нә тәһәр олду, енә кирә кечдим. Амма достлара дейин, гәм эләмәсинләр, бәхтим яр олса, танышларын сайәсиндә бу тәләдән дә гуртарарам.

Мектубу сәнә язмага мәгсәдим одур ки, мәним үчүн бир-ики паспорт һазырлатдырасан. Бу дәфә тәвәллүд илими дәйишмәкдән башга, мүмкүн олса, ад вә фамилиямы да дәйишин, даһа театр сәһнәсиндә эмәкдар артист олмаг мәнә ярашмаз. Мән даһа бөйүк, даһа кениш сәһнәләрин артисти ола биләрәм. Гой бир бурадан гуртарым, көр нә һәнкамәләр чыхарачагам.

Мәним һаггымда сәнә саггал тутуб, васигәчилик эдән достлара саламымы етир! Де ки, Мүршүдән никаран галмайын, дөйирманын көзүнә өлү кирсә, дири чыхар.

Һәләлик бу гәдәр, Мүршүдә **ҺАШЫМОВ**

— Бу көһнә шәкилләр кимин үчүн дивара вурулду?
— Тарихин дәрсини ядан чыхаранлар үчүн.

Рәдд олсун һәдә, горху сиясәти,
Әв күнчүнә гысылыб галмаг олур
горхагларын адәти.
Фәһлә вә кәндлиләрин илк республикасында
Кәнар эләйәк кәлин
низә бармагларыны ганлы муһарибәнин.
Биз сүлһ тәләб эдирик,
анчаг ки, тохунсалар
Диши мизи гычыйыб оларыг гатар-гатар.
Гырғын башлаянлар көрәр чәбһәдә бир-бир
Үсян әтмиш фәһләнин ваһид чәбһәси нәдир.

В. МАЯКОВСКИ

НАЗИРЭ НӨ ЯЗАГ?..

Гайгыкешов муавинини чагырыб деди:

— Яман бэркэ дүшүмшө, мэнэ көмөк элэ. Республикада көрпө эвлэринин везийэти һаггында бизим сәһиййә назиринә өзәһәт язмалыым, кағыз-кугузларыны кәтир башляаг.

— Назирини көрпө эвлэринин нәйи мараг-ландырар?

— Һәр шейи.

— Баш үстә, — дейиб, муавин кетди, ики-үч дәгигәдән сонра галын бир папка илэ кери гайыдараг отурду вә авторучкасыны чыхарыб ағ вәрәгләрин үстүндә сахлады.

Гайгыкешов деди:

— Яз! „Көрпәләр эви үчүн биналар тикмәк ишинә хейли вәсаит сәрф олунуб, республиканын бүтүн районларында лайиһәләрлэ нәзәрлэ тутулмуш көрпәләр эви тикилир...“

Муавин яваш сәслә дилләнди:

— Бағышлайын, йолдаш Гайгыкешов, әсл һәгигәтдә иш белә олмалыдыр, амма...

— Нә амма?..

— О амма ки... Белә язмаг дүрүст олмаз.

— Нә үчүн дүрүст олмаз, бина тикилиб, я йох?

— Тикилиб, амма бу биналарда көрпәләр олмур. Мәсәлән, Кешлэ районундакы 81 нөмрәли эвин бинасында һәм көрпәләр эви, һәм дә санатория, ушаг мәсләһәтханасы, малярия станциясы, „тәчли ярым“ мәнтәгәси вә район тибб ишчиләринин һәмкарлар иттифагы ерләшир.

— Беләләри аздыр. Чохунда көрпәләр олур.

— Хейр, чохдур. Республика үзрә 34 көрпәләр эвиндән көрпәләр мәнру эдилиб. Мәсәлән, Масаллы районундакы көрпәләр эви бинасы рәнткен кабинетинә вә гадын мәсләһәтханасына чеврилмишир; һалә бурада район сәһиййә шөбәсинин идарәси дә юва салыб. Шаһбуздакы көрпәләр эви бинасына район ичрайийә комитәси саһиб оллубур. Шаһбуз чамааты белә бир ләтифә дүзәлиб: Күя бир күн көрпәләр район ичрайийә комитәсинин сәдринин янына кәлиб шикәйт этмәк истәмишләр. Сәдр көрпәләр дейиб ки: „Сизин аягыңыз ер тутмамышдан шикәйт этмәй башламысыңыз, бөйүйдән сиздән яман демагог олар. Кәдин бала, кәдин! Һалә сизин вәтәндашлыг һүгуғунуз йохдур. Он сәккиз яшына чатандан сонра кәләрсиниз...“

Гайгыкешовун додаглары гачды вә деди:

— Сәндә тәзә-тәзә хәбәрләр вар. Даныш-даныш...

Муавин үрәкләнди, Шаһхор, Чулфа вә башга районларда олан бу кими везийәт-ләрдән сөһбәт эләди.

Гайгыкешов, муавинин рә’йи илэ һесаבלашыб деди:

— Яхшы, гой сан дейән олсун, онда белә язга: „Республика районларында вә Бакы шәһәриндә тәшкил олунмуш көрпәләр эвләриндә ушаглар үчүн һәр чүр шәраит ярадылмыш, көрпәләрин истираһәти тәмин...“

Муавин Гайгыкешовун сөзүнү кәсди:

— Йох, белә дә олмаз.

— Нә үчүн?

— Чүнки назир сонра бунун да дүзкүн олмадығыны билсә пис олар.

— Бунун һарасы дүзкүн дейил?

— Йолдаш Гайгыкешов, бунун орасы дүзкүн дейил ки, шәһәрин Чапаридзе районундакы 1 нөмрәли көрпәләр эвиндә ушаглар пәнчәрәнин агзында, столун үстүндә, бә’зән дә дөшәмәдә ятырлар. Кировабәд шәһәринин Низами районундакы 1 нөмрәли көрпәләр эвиндә үч ушага ики чарпайы дүшүр...

— Неужели?..

— Бәли, бәли, мән сизә фәкт дейирәм, 27 ушаг 19 чарпайыда ятыр. Кешлэ районунда кечә-күндүз ушаглар сахланан 68 нөмрәли көрпәләр эвиндә һәр ушага 4 квадрат метр эвәзинә 1,8 квадрат метр, 65 нөмрәли көрпәләр эвиндә исә 1,6 квадрат метр саһә дүшүр. Әли Байрамлы, Агстафа, Ханлар районларында исә везийәт даһа писдир... Мән һалә сизә көрпәләр эвиндә изоляторларын, һәким отагларынын олмамасыны демирәм...

Одур ки, назирә сиз дейән тәрзә язмаг олмаз. Башга чүр башламаг лазымдыр.

Гайгыкешов бир гәләр дә фикирләшди, әлини башынын гыврым сачларына чәкиб, деди:

— Яхшы, элэ исә кәл эввәл игтисадийәт-дан башлааг: йә’ни емәк-ичмәк, пал-палтар мәсәләсиндән. Ушаглар яхшы есәләр, яхшы кейинсәләр, онда һәр иш өз гайдасында олар.

— Йолдаш Гайгыкешов, бағышлайын, емәк мәсәләсини ахыра сахлааг. Чүнки бу барәдә дә үзүмүз гарадыр.

— Һеч бир гарасы зады, йохдур, сән яз!

— Онда ичазә верин, сизә әрз эдим ки...

— Яз, сонра әрз эләрсән.

— Хейр, мәним саһабә назирдән төһмәт алмага тәһрим йохдур. Йәки дәгигә гулаг асын... Ишин чиддиләшдиһини көрән, Гайгыкешов, гулаг асмага мәчбур олду.

— Һеч узага кетмәйәк, йолдаш Гайгыкешов, сизә лап гулагымызын дибиндән хәбәр верим. Сталиннефт трести фәһлә тәһнизат шөбәсинин рәиси Садыгов бу барәдә көрпәләрин башында дәйирман дашы фырладыр. Кечән илин он айында ОРС-а кәлән 22 тон инәк сүдүнүн һеч 22 грамы да көрпәләр эвләринә верилмәйиб. Садыгов белә бир гайда-ганун ярадыб ки, көрпәләр эви һәр күн анчаг саат 4-дән сонра сүд ала биләр.

— Саат 4-дән сонра көрпәләр эви сүдү нейләйир?

— Мән нә билим, Садыговдан хәбәр ал. Нә исә, кечән ил Садыгов көрпәләр эвиндә яшәянлара гарын долусу картоф, мейвә вә юмурта да вермәйиб.

— Бәс көрпәләр нә ейрләр?

— Садыгов нә верирсә, ону.

Гайгыкешов аяга дурду, отагда вар-кәл эләди вә астандан деди:

— Бәли, гулагымызын дибиндә Садыгов белә оюн чыхаранда... Йәггин ки, районларда көрпәләрә шор илэ чәрәк едиздириләр.

Муавин сөзүнү давам етдирди. О, Кировабәд шәһәриндәки көрпәләр эвиндә ушаглар үчүн исти палтарларын олмамасындан, Әзиз-бәйов вә Артыом районларында олан көрпә-

ләр эвиндәки интизамсызлыгдан чох данышды.

Гайгыкешов муавинин сөзүнү кәсиб деди:

— Яхшы, мән тәслим, бу мәсәләни ахыра сахлааг. Онда белә язга... тез ол, башла, амма бу дәфә фикрими чашдырма.

— Сизә гулаг асырам.

— Яз. „Республикамызын районларында вә Бакы шәһәриндә көрпәләр эвинин шәбәкәси күндән-күнә артыр вә кенишләйир...“

— Йолдаш Гайгыкешов, буну һеч язмаг олар?

— Ай балам, нәйи бәс язмаг олар?

— Ичазә верин дейим.

— Сән тәрс оғду тәрсән... Даныш көрәк,

— Сиз яхшы билирсиниз ки, Бакы шәһәри күндән-күнә абдаллашыр вә өз симасыны дәйишир.

— Билирәм.

— Сиз яхшы билирсиниз ки, көһнә, ярашыгсыз мәһәлләләр, эвләр сөкүлүб, енидән тикилир.

— Билирәм.

— Сиз ону да билирсиниз ки, мәһәлләләр, эвләр сөкүләркән бир чох көрпә эвләри дә сөкүлүр.

— Ону да билирәм.

— Бәс бу сөкүлән көрпәләр эвинин эвәзинә енисә тикилирми?

— Ону билирәм.

— Элэ исә гулаг асын. Бакы шәһәр ичрайийә комитәси бу мәсәләйә бармагарасы бахыр. Монтин гәсәбәсиндә ени биналар тикилиди, амма көрпәләр эви „яддан чыхды“, Совет күчәсиндә ени имарәтләр тикилир, көрпәләр эви исә тикилмир. Кировабәд шәһәриндә ярашыгылы, гәшәнк биналар учалыр, амма көрпәләр эви „нәзәрән чагырылыр“, башга ерләрдә дә белә...

Муавинин сөзләринә диггәтлэ гулаг асан Гайгыкешов бу дәфә дәриндән фикирләшди, о анчаг инди һисс этди ки, онун ялынз фамилиясы „Гайгыкешовдур“. Бир гәләр утанды, муавинин көзләринә бахды, эвәлчә нә дейәчәйини билмәди, удгунуб дилләнди:

— Бәс элэ исә нәдән башлааг вә назирә нә язга?

— Назирә язга... Назирә язга ки... Кәл-сәнә әсл һәгигәт нечәдирсә, элэ дә язга!...

М. ЧАҺАНКИР
З. ЗЕЙНАЛЛЫ

Рәссам И. ШАНДИН

— Кими көзләйирсиниз?

— Биз анамызы, бу хала да өз атасыны көзләйир.

1775

Бә’зи Партия тәшкәатлары партия маарифинә чәлб олундыларын сайыны артырмаг мәгсәдлә яшә кечмиш гоча коммунистләр вә чохушагы аналары да партия маарифи мәктәбәринә вә дәрәкәләринә чәлб эдиләр.

Гәсәбәдә бир кечә

Чәфәр дайы мәни эвинә дэ'вәт эдәндә ядыма ашагыдакы әһвалат дүшдү. Кечән ил онунла Киров гәсәбәсиндә тәзә тиклирдийн эвә бахмаға кедирдим, бөйүк бир бағын янына чатанда көрдүм киши чакмәләрини чыкарып вурду голтугуна, үзүнү мәнә тутуб деди:

— Юбанма! Аягларыны союп, шалварыны чәк диздән юхары.

— Олмая бу ягышда, гаранлыгда балыг овуна назырлашырсан?

— Гәсәбәмиздә балыг олмаз. Су һейванларыннан тәкчә гурбаға мәшһүрдүр, о да язда. Бурада асфалт йол гуртардыгы үчүн назырлаш, көлмәчәләрн саламат кечәк.

Көстәришләре әмәл этдик. һеч бир гәзая уграмадан өзүмүзү эвә етирдик. Отаг гаранлыг иди. Чәфәр дайынын ишыгы яндырачагыны көзләйирдим, голумдан тутуб мәни стула әйләшдирди.

— Отур! — деди, — яваш-яваш көзләрини гаранлыга алышдыр, сонра бир нәрд ойнаяг, мән өйрәнчәлиһәм, һәр ахшам пәнчәрәдә отуруб гәзети ай ишыгында охуюрам.

— Нә әчәб, тәзә эвә ишыг чәкдирмәисән?

— Ишыгымыза нә кәлиб? Одур башымызын үстүндә гыпгырмызы гызарыр. Айба-ай вердийн пулларын гәбзләри дә чибимдәдир.

Көзлүйүмү тахыб ишыгы ахтармаға башладым. Чох әзийәтдән сонра спиралы көзәрмиш лампочканы гаранлыгдан күчлә сечә билдим.

— Бәс белә нийә яныр?

— Биз гәсәбәнин юхары һиссәсиндә ерләшмишик, чәрәян башюхарыны галхана гәдәр йорулуд әлдән дүшүр, бу тәрәфләре чатанда ятыб көзүнүн агрысыны алыр.

Чохдан көрүшмәдийимиз үчүн сөһбәти-

миз ширинләшир, мән дә мүһитә уйгуналашырдым. Бирдән Чәфәр дайы оглунун астанана гурдаландыгыны көрүб:

— Бала, Надир, — деди, — тарыны кәтир көрәк бу күн нә өйрәнмисән?..

Надир үстүнүн палчыгыны тәмизләйә-тәмизләйә чаваб верди:

— Чох шей. Тары да яхшыча көкләмишдим ки, өйрәндикләрини мәшг эдәм. Амма бу йол

мәни дә көкдән салды, тары да. Тахта көрпүнү тәзәчә бу тая атланмышдым, кирдим богаза гәдәр палчыга. Яхындакы мә'дәнин фәһләләрн кәмәнд атмасайдылар, бу дәфә ишим битмиди.

— Огул, икидин башы галда көрәк. Тары кәтир.

— Тарын башына йолда бир оюн кәлиб, нә чалсам зар-зар зарылдаячагдыр.

— Элә исә йыгышыб өзүмүзү кинонун

икинчи сеансына чатдырмагымыз мәсләһәтдир.

— Тәләсмәйин, һәлә биринчи сеансын бу кечә гуртармасына үмид йохдур.

Мән дәрнәкдән чыханда ишыглар сөмүшдү. Тамашачылар мәдәнийәт сарайынын директору Вердяны мұһасирәйә алмышдылар. Узун чәкишмәдән сонра о мұһасирәни ярыб өзүнү кабинәйә салды. Зәнк әдиб, электромонтаж канторундакылар нөвбәти сөйүшләрини ягдырмаг истәйирди, көрдү ки, телефон да ишләмир.

— Демәли, кинодан да әлимиз чыхды. Эр-тәдән йорган-дөшәйә кириб, узун гыш кечәләриндә нағыл данышмагын айры ләззәти вар.

Чәфәр дайы һәмнин кечә мәзәли нағыллардан бир серия данышды, мән она дедим:

— Көһнә буруг устасы олдугун кими яхшы да сөз устасысан. Ишыг вә йол һаггында район тәшкилатларына балача бир әризә язсан үч күнә һәр шейи дүзәлдәрсән.

— Дәрими тәзәләмә. Мәндән башга 250 әвдән дә языблар. Бахан йохдур...

Даһа сонра Чәфәр дайынын нә дедийини эшитмәдим. Чүнки юху мәни апармышды...

Бу дәфә Чәфәр дайы мәни эвинә дэ'вәт эдәндә ондан хәбәр алдым ки:

— Де көрүм кечән ил көрдүкләрим дүзәлиб, я йох? Ахы дейрләр ки, район тәшкилатларына язмышыныз?!

— Йох, — дейиб, Чәфәр дайы аһ чәкли. — Район тәшкилатларынын гулаглары долуб, өйрәнчәли олулар. Шикайәтләримизи гулаг ардына вуруб, дейирләр ки, яз вар, гыш вар, нә тәләсик иш вар.

А. ҺҮСЕЙНЗАДӘ
М. ӘБДУЛОВ

Рәсәм 3. КӘРИМБӘЙЛИ

БАЙТАРЛЫГ ИДАРӘСИНИН РӘИСИ: — Бу әризәнин мәнә дәхли йохдур, әкәр өлмәйиб сағ галсаныз, тикинти-гурашдырма идарәсинә мұрачһәт эдин!

— Бу зир-зибили нә үчүн бурая төкүбләр?
— Элә демә, инвентар дәфтәримиздә бунларын бир миллион гиймәти вар.

ЮХУ ЧИН ОЛДУ

Нуха шәһәр ичрайиә комитәсинин сәдри Магсуд Исрафилов пөртмүш һалда кабинетинә кириб, мұавини Әлигулу мұәллимин янына чағырды:

— Әлигулу мұәллим, — деди, — бу кечә дәшәтли юху көрмүшәм, дейирләр сән ағыллы адамсан, көр юху му Йоза биләрсәнми?

Әлигулу мұәллим голларыны үрәйинин башында чарпазлаяраг, сәдри динләмәйә һазырлашды. Магсуд Исрафилов дәрин бир аһ әкиби, сөзә башлады:

— Әлигулу мұәллим, ядындадырмы инишил сәни яныма чағырыб, тапшырмышдым ки, шәһәр әһалисинин әлиндә олан артыг һәйәтәни торпаглары алыб ичтимаи идарәләрин истифадәсинә верәсән?

— Бәли, ядындадыр, — дейә Әлигулу мұәллим чаваб верди.

Исрафилов сөзүнә давам этди: — Сәнин сәдарәтинлә кәнд тәсәруруфат шө'бәсинин мүдир Мәмәди Әһмәдов вә коммунал тәсәруруфатынын яшыллашдырма шө'бәсинин мүдир Аббас Аббасовдан ибарәт бир комиссия дүзәлиб, шәһәрин бағ вә бағчаларына һүчума көндәрдим, бу да ядындадырмы?

Әлигулу мұәллим Исрафиловун бу сөзүнә дә тәсдигләди.

— Бәли!
— Сиз дә кедиб шәһәрдә олан 453 тәсәруруфатын 83,5 гектар саһәсини алыб мәним әмримлә ичтимаи идарәләрин арасында бөлүшдүрдүнүз?

— Бәли. Пис иш көрмәмишик ки?
— Мән дә билирәм пис иш көрмәмисиниз, сөзүмүн далына гулаг ас, — дейә Исрафилов алынын тәрини силди. — «Нуха фәллә-

си» күчәсиндәки Әзимушағынын 2 гектардан артыг мейвә бағыны да яздырдым өз идарәмизин адына ки, ишчиләримиз мейвәдән корлуг чәкмәсин.

— Бәли, аличәнәб иш көрдүнүз.

— Сөзүмү кәсмә, Әлигулу мұәллим, ахы үрәйим партлайыр, гулаг ас, 1953-чү илин яйында бағлар баш вурмаға кетмишдим, көрдүм ки, бағлар яман мейвә кәтириб, ағачлар шах-будағыны ерә гоуб. Енә дә сәнин сәдрәйинилә комиссия дүзәлтдим, кедиб мейвә ағачларыны сайдыныз, тәрәвәз әкилән ерләри нәзәрдән кечириб, мәһсулу тәхмини һесаба алдыныз.

— Бәли, бәли, ядындадыр, йолдаш сәдр. Колхоз базарында хуәсу дүкан ачдырдыг, бағларыны, бостанларыны мәһсулундан сатдырдығымызы сатдырдыг, көрмәли адамлары көрдүк, аллаһ бәрәкәт версин. өз әвмишә дә аз кәтирмәдик һәлә бу ил нәләр эләйчәйик. Мән айрыкча план тәртиб этмишәм.

Исрафилов әлини дизинә чырпараг, аяға галхды:

— Әкәр юхум дүз чыхса, сәнин планын баш тутмаячдыр.

Әлигулу мұәллим көзләрини бәрәлтди, боғазыны узадарәг тәәччүблә:

— Һә, юхуда нә көрмүсүнүз, йолдаш сәдр?

— Юхуда көрмүшәм ки, бизим фырылдағымызын үстүнү район прокурору ачыб, йохлама-йохлама үстүндән кәлир. Икимизн дә мәс'улийәтә алыблар.

Әлигулу мұәллимин үрәйинә вәлвәлә дүшдү. Анчаг о, өзүнү тох тутараг сәдрә үрәк-дирәк вермәйә башлады:

— Неч гәм эләмә, юхуда һәр шей тәрси-

нә олур. Дейирләр ки, юхуда дәннә дөвләт-дир, ган барышыгдыр, йыхылмаг йыхылмамагдыр, тутулмаг тутулмамагдыр...

— Бәс юхуда прокурор көрмәк нә демәк-дир?

Әлигулу мұәллим дурухду, юхуну йоза билмәди. Онлар фикирләшмәкдә икән район прокурору ичәри кирди. О, әйләшәрәк шәһәр ичрайиә комитәсинин сәдри Магсуд Исрафилова бу суалы верди:

— Ичтимаи тәшкилатларын адына яздығыныз 83,5 гектар бағ вә бостан ериндән 1953-чү илдә көтүрдүйүнүз мәһсулун кәлири кимләрин чибинә дахил олмушдур?

Магсуд Исрафилов тәәччүблә мұавини Әлигулу мұәллимин үзүнә бахды. Әлигулу мұәллим чийинләрини дартыб:

— Мәним үзүмә нә үчүн бахырсан? — деди, — прокурор сөз сорушур, вер чавабыны, көрүнүр юхун чин олур.

М. СУЛЕЙМАНЛЫ

Кирпинин чаваблары

Дэстәфур району, Зинзахал кәнд
мүәллим К. МӘММӘДОВА

Мүәллимнн вәзифәсини тәрсинә баша дүшмүсән. Ушагларә тәлим-тәрбийә вермәк әвәзинә имзәсыз мәктүб азыб мәрдүмазарлыг әләйрәсән. Буна тәәччүб әтмирам, чүнки өз һөрмәтини көзләмәйән инсандан һәр шей көзләмәк олар.

Губадлы районунда Жданов адына
колхозун бригадири Азад ӘЛИЕВӘ

Колхозчулар сәни бригадир сечәндә әлә билрдиләр ки, онларла яхшы рәфтар әләчәксән. Әлә ки пис үзүнү көрдүләр, сәһвләрини баша дүшүб, сәни бригадирликдән говдулар. Яхшы да әләдиләр, зәрәрин ярысындан гайытмаг ағыллы ишдир.

Масаллы району кооперативләр
иттифагынын сәдри М. СЕЙФУЛЛАЕВӘ

Иттифаг сәдри олмаг, хозейн олмаг дейил ки, хошун кәлмәйән ишчини тәһгир әдәсән. Севин ки, ишдән көтүрүлмәклә чанын гуртарыб.

Сабирабадда магазин сатымысы
Аллаһшүкүр НУРИЕВӘ

Аллаһшүкүр, аллаһа шүкүр ки, сәни сатычылыгдан говуб, алычыларын яхасыны әлиндән хиләс әләдиләр. Йохса Покровка селпосунун сәдри Мирзәбала Әлиев вә Райкоопиттифаг сәдри Аббас Аббасова архаланыб, бундан сонра да мин фырылдаг чыхарагагдын.

Губа району Пирваһид кәндини
мәктәб мүддири Әмирсултан
ҺӘБИБОВА

Кечмишдә мүәллимләри тәһгир әзирдин. Инди иши бөйүдүб, сөйүшә кечмисэн. Инкишафын" белә давам әтсә, кәләчәйини чох гаранлыг көрүрәм.

Чәркәзи испалком гойдулар кәндә,
О да өз ишинин сәмтнини билди.
Ид тамам олмамшы онун әвиндә
Сүрүдән едди баш гоюн кәсилди.

Ферманын мүдирн әтдикчә һөрмәт,
Едиләр, ичдиләр билмәди һеч кәс.
Кәнддә өз кефинә бир хейли мүддәт
Папагы ян гоюб доланды Чәркәз.
Пәрдәләр ардында һәр ахшам-сәһәр,
Кефдә-әйләнчәдә өмүр сүрдүләр.

Мүхбир кәндәрилди района бир күн,
О кәндин ишини йохламаг үчүн.
Әлә ки, етишди мүхбир района,
Чәркәз тәгдим әтди өзүнү она.
Мүхбири әвинә апарды о күн,
Мүдир дә һөрмәтлә кәлиб көрүшдү,
Тез мәчлис гурулду бу достлуг үчүн
Мүхбир яман ердә кәләйә дүшдү...

Кәлди орталыга әмлийин әти,
Чәркәзин заһири сәммийәти
Мүхбирә хош кәлди. Севиниб бу ан,
Бөйүк бир иштаһла еди пловдан.
Бошалтды кәмәри гарны шишдикчә,
Арагы коняка гатыб ичдикчә:
— Мәс'ул вәзифәдир — сөйләди ишим,
Кәрәк габагыма кечмәсин һеч ким.
Һөкүмәт инаныр мәнним сөзүмә,
Язан гәләммә, көрән көзүмә.
Ким ки, әйриликлә өмүр сүрәчәк,
Гәләммин һөкүмүнү йәгин биләчәк.
Демагог, худпәсәнд, өзүндән дейән

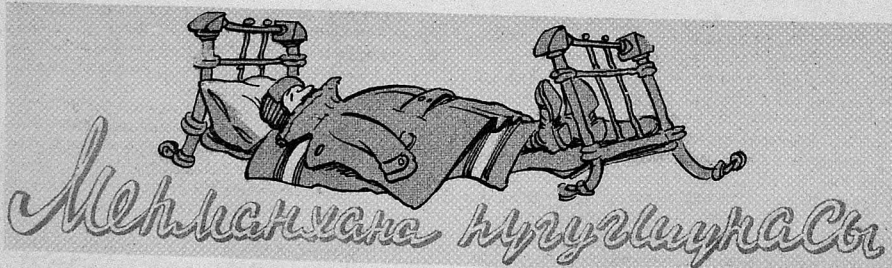
Кәрәк тәмизләнсин халгын ичиндән!
Инанын, бир адам көзүмдән дүшсә,
Айлар да, илләр дә кәлиб өтүшсә
Ялварыб арая адам да алса,
Һәр күн әһвалымы хәбәр дә алса,
Енә һирсләнирәм ону көрәндә,
Нейләйим белә бир адамам мән дә.
Кимин ки, үстүмдә һагг-сайы вар,
Әлбәттә кәлкәмдә кәзиб доланар.
Саг олсун, районда достларым чохдур
Һеч гонаг кетмәйә вахтым да йохдур...

Мүхбир һүнәрини сайдыгча бир-бир,
Кәнардан көз вурду Чәркәзә мүдир.
— Вар олсун бу достлуг, бу үлфәт—дейә,
Дәйиб шаггылдады гәдәһ-гәдәһә.
Онун саглыгына сәс дә учалды,
Мүхбир достларындан чох разы галды.

Сабаһ иш еринә чыхды марагла,
Енә гаршыланды бу тәмтәрагла.
Нәзәр етирдикчә ишә, әмәйә
Нечә нөгсан көрдү. Бир сөз демәйә
Үрәйи кәлмәди. Гәмли, мүкәддәр,
Дәрин хәяллара кетди бир гәдәр...
Достлугун пәрдәси көзүнү тутду,
Мәс'ул вәзифәни мүхбир унутду.

Нә язсын, нә версин инди гәзетә,
Кефәми кетмишди мүхбир района?!
Йохдур дәфтәриндә бирчә гейд дә
Мән бу өз гейдимни верирәм она.

Нәриман ҺӘСӘНЗАДӘ.

Кировабад шәһәр мейманханасынын мүддири Шаһүсейн Әфәндиев 2—3 күн фикирләшәндән сонра, мейманхананын ени гайда-гануналарыны язмага башлады:

МАДДӘ 1. Мейманхана узун замандан бәри тәһгир олунмадыгындан, учса мүдирийәт зәрәриндә олан кәсләр үчүн мәс'улийәт дашымыр.

МАДДӘ 2. Мүдирийәт, мүсафирләрин мейманханада грип, инаг, соногдәймә, сәтәлчәм вә башга бу кими хәстәликләрә дүчар олмасы үзүндән әдилән шикайәтләрә бахмага өзүнү борчлу һесаб әтмир.

МАДДӘ 3. Мүдирийәт гышын союг кечмәсини нәзәрә алараг, мүсафирләрә декабр айындан апрел айынадәк палто, гулаглы па-

паг, юн чораб, чәкмә вә туфли илә ятмага ичазә верир, һәмчинин мүсафирләрдән одун пулу алымасыны гануни һесаб әдир...".

Даһа бир чох мәддәләр дә язылды. Әфәндиев баш нөвбәтчини чагырыб, яздыгыны охуянда, нөвбәтчи севинчлә деди:

— Бах, буна дейәрәм али савад. Доғрудан да мән инди али савадын нә олдуғуну баша дүшдүм. Йохса бизим көһнә мүдир кими... отурушду кабинетдә, әлиндән дә бир иш кәлмирди.

Әфәндиев дөшүнә дөйүб өйүндү:

— Бурада һәр али савад бир шейә дәймәз. Һүгүг әлмини тамам-камам билмәк ләзымдыр. Ону нәзәрә ал ки, мейманхана һәр чүр адам кәлир, демәк мейманхана мүдирини

әйни заманда һүгүгшүнас олмалыдыр...

Шаһүсейн Әфәндиев доғрудан да һүгүгшүнас мүдирдир. О, Азәрбайчан Дөвләт Университетинин һүгүг факултәсини битирмиш вә тамам-камам билдийи бә'зи „усули-мүһакимә мәчәлләләринин“ кәрәмәти сайәсиндә мейманхана һүгүгшүнасы олмушдур.

Һәр күн мейманхана кәлән мүсафирләрә нөвбәтчи отагында эн әввәл Әфәндиевин яздыгы мәддәләр охунур вә сонра тәклиф әдилер:

— һәр кәһ бу шәртләрә разысыныса паспортунузу бура верин!

Әкәр мүсафир о ян-бу ян әләсә, о дәгигә паспорту керийә гайтарылыб дейилер: „Еримиз йохдур!“ Йох, әкәр, мүсафир нөвбәтчинин дедикләринә разы олса... мейманлыга гәбул олунур.

Бу барәдә Кировабад шәһәр мәнзил-коммунал шәбәсинә шикайәт әдәндә белә чаваб верирләр:

— Балам, Әфәндиев мейманханада бүтүн усули-мүһакимә мәчәлләләри вә мәддәләри әсасында әлә гайда-ганун ярадыб ки, данышмага сөзүмүз галмайыб. Киши лап әмәлли-башлы һүгүгшүнасыдыр.

М. ҺҮСЕЙНОВ

1745

Кирпи гардаш!

БӨРМӨТЛИ КИРПИ!

Пушкин районунда иستهлак чэмийлэтинин сэдри Нересову вэзифасиндан кэнар эдэндэ, тасгырыны көзүнүн ичинэ дедилэр. „Районун эрзаг маллары илэ тэчизини позмусан. Әһалини яга, круная, ширнийята һэсрэт гоймусан. Дөвлөт тэрэфиңдэн айрылмыш маллары вахтында района кэтирмэмисан. Району аг нефтлэ тэ'мин этмэк барэдэ элини агдан гарая вурмамисан“... Мүхтэсэр, Нересову кэнар эдиб, ериңа Шаһбазову сечилэр.

Шаһбазов вэзифае башламамышдан эввэл сөз верди ки, магазинлэри эрзаг маллары илэ долдурачагам. Идарэник сынызсалхаг машинларны тэ'мир элтдириб, района о гэдэр аг нефт кэтирдачэйм ки, чамаат лап сэхэрэ гэдэр чыраг иңдырсын. Ширнийаты бол эдэчэйм, гой ушагларын да көзү дойсун, бөйүклэрин дэ...

Шаһбазов чох в'эд верди, аз ши көрдү. Ең дэ чамаат көзүнү тикди гоңшу районлара. Инди зирэнк оланлар өзүнэ лазым район малы Масалыдан, Астраханбазардан, Саяндан алыр. Зирэнк олмаянлар исе Шаһбазовун гапысына кедир. О да чаваб верир ки:

— Емөкдәнсэ, үмид яхшыдыр. Бир дэ һэлэ мэн тэзэйм, бир аз ишлэрэ бэлэд олсам, һэр шей дүзэлчөк!

Кирпи гардаш! Көрэсэн Шаһбазов нэ вахт көһнэлчөк ки, газанымыз гайнасын, агзымыз ширин олсун, чырагымыз янсын!

А. Х. БУСЕННОВ

ЙОЛДАШ КИРПИ!

Биз эшидэндэ ки, бэ'зи районларын узаг кәндләриндэ клуб вэ гираэтхана биналарыны амбар эдирлэр, күләрдики. Дейрлэр күлмэ гоңшуна, кәлэр башына. Инди белэ бир әһвалат өз башымыза кәлиб. Бизим Саянда мүхтәлиф чешидли маллар иستهсал эдэн артелиң гираэтханасы ерлешэн отагы артел үчүн амбар эдиблэр. Мин манатларла дэйэри олан китаблар, журналлар галыб нохүд кисәләрини, көнләрин вэ башга малларын алтында.

Китаб охумаг истәйәнлэр артелиң илк партия тәшкилаты катиби һәбиб һусейнова мүрациәт эдирлэр, о исе дейир:

— Бир нәфэрэ китаб вермәк үчүн кәрәк амбардакы бүтүн маллары әлэк-фәлэк элэйк. Амбардаг Бәдәловун буна вахты йохдур. Оуну да чаны чанобир, ахы? Сиз китаб охумасаныз дүня дағылмаз ки?..

Кирпи гардаш! Биз өзүмүзэ эзийәт вериб башга китабханалардан алыб охуярыз. Амма артел үзвләринин һалал пуллари илэ алынмыш китаблар көз көрә-көрә тәләф олуб дағылыр. Буна дөзә билмирик:

С. ӘЛӘКБӘРОВ

КИРПИ ГАРДАШ!

Йолдаш Кирпи! Нефтчала районундан мәнә телеграм вурмушдулар ки, анан хәстәдир, тә'чили олараг өзүнү етир.

Телеграм Нефтчаладан Дуванны районун мәркәзинә сәккиз саата кәлиб чыхыб. Бу һесабло кәрәк Дуванныдан бизим гәсәбәйә ярым саата кәләйди, чүңки гәсәбәмиз район мәркәзинин гулагынын дибиндәдир. һәр күн үзләрлэ машин кедир-кәлир. Амма телеграм бу яхын йолу сәккиз күнә кедиб.

Йолдаш Кирпи! көрәсэн Дуванны рабита канторунун ишчилэри телеграмлары саһибләринә чатдырмаг үчүн һансы нәгәлийәт нөвүңдән истифада эдирлэр ки, ярым саатылыг йолу 192 саата кедиб өзләрини хәчаләтдә гоюрлар?

А. СУЛЕЙМАНОВ

ФОТО КҮШӘСИ

Бу фото шәклинә илк дәфә баһанда элә билдик ки, мүхбиримиз бунун язысыны сәһн языб. Бу бинаның клуб олмасына инана билмәдик. Амма мүхбиримиз бизи инандырады ки, бура Губа районунун Сәбәтләр кәндиндәки колхозун клубудур. Колхоз бурадан икитәрәfli истифада эдир. Ярысында колхозун мал-гарасыны сахлайыр, ярысында ла мал-гаранын емини...

Аталар дейиб ки, „ата дост кими бах, дүшмән кими мин“. Губа районунун Рустов кәндиндә исе атлара дүшмән кими бахырлар. О ки галды минмәк, о барэдә сөһбат белә ола билмәз. Чүңки атларда минилчөк һаләт галмайыб. Колхоз сэдри С. Мөвсүмов, сөз дүшәндә дейир: „Атлары көндәрмишәм Дәвәчи районундакы гышлага. һансы исти тәйләләрәдә ейиб ятыр“. Фото мүхбиримиз Гышлагада ат тәйләләрини ахтаранда бу мәнәзәрәйә раст кәлибләр, сорушуб ки, бәс тәйлә һаны? Дейибләр тәйлә тикмәк барэдә үч илди ки сөһбат кедир, амма һәлә ки, тикән йохдур.

ӘВВӘЛ ӨЗҮНҮЗДӘН БАШЛАЙЫН

Ворошилов району санитар-эпидемик-стансиясынын баш һәкими Р. Субботина йолдаш чох чалышыр ки, районда сәһийә ишләрини гайдая салсын. һәйәтлэри, эвлэри, идарәлэри тәмиз сахламаянлар һагында чох чидли тәдбирләр көрүр. Комиссия тәшкил эдир, йохлатдырыр, айры-айры адамлары мөс'улийәтә чәлб этдирир, протокол, акт, чәримә, бир сөзлө, элиндән кәлән бүтүн чәза тәдбирләрини һәята кечирир, анчаг бир нәтичә чыхмыр.

Бунун сәбәби нәдир?
Бу суал Субботина йолдашы чох дүшүн дүрмүшдүр. О, идарәсиндә бир мүшавирә кечирмиш вэ районун активләрини чагырыб бумсәләни онлардан сорушмушдур. Бир нәфәр эвдар гадын сөз алыб демилдир:

— Йолдаш Субботина, сизин сөзүнүзә бахан олмаячг.
— Ахы нийә?

— Она көрә ки, сиз кечмиш моллалар кими халга һарам эләдийиниз шейлэри, өзүнүзә һалал эләмисиниз. Әһалиңдән тәмизлик тәләб эдирсиниз, амма өз идарәниң нәтәмизлик ичиндәдир. Бурада сәлигә дейилән шей йох-

дур. Сизин идарәйә кәләндә үст-башымыза бахырыг ки, өзүмүз илэ эвминизә тарақан, тахта-чоти апармаг. Отагларыныз һәфтәләрлэ сүпүрүлмүр, дивардакы һөрүмчөк тору нәфәси дарыхдырыр. Мизләрин үстүнү тәзә басыб.

Әввәлчә идарәнин ичини тәмиз сахлайын, сонра да байырдакы эвләрдән тәмизлик тәләб эдин. Отагларыныз чирк олдугу кими, ишләриниз дә тәмиз дейил. Идарәниң штатында сүпүркәчи ады илэ ишләйән А. Устинованың үзүнү көрән йохдур. Маашы кимин чибинә кирир, ону да билмирик.

Санитар-эпидемик стансиянын баш мүһасибни Кочарова бир әлдә ики гарпыз сахлайыр. һәкимләр билмирләр эвләрә кедиб, халга мәсләһәт версинләр, йохса идарәдә галыб нөвбә илэ сүпүркәчилик эләсинләр. Бурада эмәк интизамынын ийи-тозу да йохдур. һәр кәс өзүнүн ағасыдыр.

Әкәр истәйирсиниз ки, тәдбирләриниз тәсирли олсун, әввәлчә санитар-эпидемик стансиясынын ичәрсини тәмизләйин, сонра байырла мөшгул олун.

И. МИРЗЭЕВ

КИРПИ КӨМӘК ЭЛӘДИ

Журналымызын кечән ил 17-чи нөмрәсиндә Низами күчәсиндәки һөрмәтли фотографиянын мүдирин Рәһим Ахундовун сүннәт тою мәчлисә үчүн дө'вәтнамә чап этмәси тәңгид эдилмишиди.

Шәһәр истеһсалат-мәншәт комбинатынын директору Садыгов йолдаш редакциямыза языр ки, фел'етондакы фәкт тамамилә доғру олдуғундан, Рәһим Ахундов вэзифәсиндән кәнар эдилмишиди.

Журналымызын кечән ил 10-чи нөмрәсиндә дәрч әдилян бир фел'етонда Нахчыван шәһәрнин абадлашмасына лазыми гәдәр фикир верилмәдийн, ени биналар тикилмәдийн вэ шәһәрдә мәдәни-мәншәт ишләринин ашагы сәвийәдә олдуғу тәңгид эдилмишиди.

Нахчыван МССР Назирләр Совети декабрын 10-да һәмнин фел'етону музакирә эдәрәк, кәстәрилән фәктларын доғру олдуғуну гейд этмиш вэ нөгсанларын арадан галдырылмасы үчүн бир сыра әмәли тәдбир көрмүшдүр.

Редактор—Әвәз Садыг. Редакция һей'әти: Сулейман Рустәм, Сабит Рәһман, Сулейман Мәликов, Казыи Казымадә, Гүләм Мәммәди, Рза Шаһзәләд.

„Коммунист“ гәзетинин ишәри. Редакциянын адреси: Бақы, Коммунист күчәси, 11 13, 4-чү ғаны, 2-чи нәртәбә. Тел. 3-17-27. Абуна гийәти: айыгы 3 манат ФГ 64125. Сифарини № 182. Тиражы 40 000. Калығ форматы 70×105 см. Папа имзаланмыш 3 11-51

Америка долларынын Пакистана ярдым әли.

05
1971

